

'NYITOTTAK VAGYUNK'

A tatabányai Ökokönyvtár

Az ökológiai gondolkodás erősítése
Tatabánya város lakóközösségében
könyvtári eszközökkel

Tartalomjegyzék

1. Az ökológiáról általában és a megyei könyvtár ökorészlege.....2
2. Az ökológiai környezettudatosság kialakításában mit tehet egy könyvtár? 4
3. A megyei könyvtár ökológiai szemléletű tevékenységeiről 4

Szerkesztették:

Nász János,
ökológiai szakreferens, könyvtáros

Nagy Ádám,
PR, kommunikációs munkatárs

Nász János:
+36 34 513 677 ; nasz.janos@jamk.hu

www.jamk.hu
<http://facebook.com/kemjamk>

2800 Tatabánya, Fő tér 2.

Nagy Ádám:
+36 20 496 82 10 ; nagy.adam@jamk.hu

+36 34 513 670
jamk@jamk.hu

Az ökofüzet digitális formában is elérhető:

<http://bit.ly/okojamk>

Felelős kiadó: Dr. Voit Pál, igazgató
József Attila Megyei és Városi Könyvtár
Tatabánya, Komárom-Esztergom megye
- 2016.-

„A József Attila Megyei és Városi Könyvtár egy olyan nemzeti identitású kulturális közintézmény, amely a társadalmi problémák iránti érzékenységet a működésében tudatosan és következetesen megjeleníti.

A társadalmi felelősségvállalás e kulturális szintéren a nemzeti értékek megőrzését és szétsugárzását jelenti, elsősorban a magyar nyelv, a magyar irodalom és a magyar természeti környezet vonatkozásában. Ezek a prioritások jelentősen befolyásolják a nemzet fennmaradását, fenntartható fejlődését, amelyhez sajátos eszközeinkkel kívánunk hozzájárulni.”

Könyvtárunk alapvető céljai közé tartozik „az ökológiai gondolkodás, a környezettudatosság terjesztése, erre való szemléletformáló nevelés, programok szervezése, a környezeti információk kiemelt gyűjtése és ezekből való szolgáltatás.”¹

Az ökológiáról általában és a megyei könyvtár ökorészlege

Az ökológia fiatal tudományág. Pár száz éve került előtérbe az ipar, a gazdaság, a technológia és életvitel fejlődésének köszönhetően. Az „öko” szakszavunkat hajlamosak vagyunk leegyszerűsíteni a környezetvédelemre, de a fogalom sokkal nagyobb távlatokat ölel át: bolygónk minden életformája kölcsönös összefüggésben, azaz együttélésben van egymással.

Fotó: Pixabay.com

Mára törekennyé lett ez az egyensúly. Előtérbe kerültek a jövőnkért, a fenntarthatóságért tevő gondolkodók, akik egyre nyomatékosabban adnak hangot az élő egyensúly megőrzésére, hiszen az emberi civilizáció fennmaradásának központi kérdése: meddig terhelhető a Föld? Már nem csak a napi fogyasztáshoz veszünk el „belőle”, ésszerűtlen túltermelés és felhalmozás történik. 2014-ben például augusztus végére elhasználtuk a 2010-re rendelkezésre álló „planetáris életenergia tüzelőt”. Vagyis, amit ezen túl használnunk, azt a jövő rovására tesszük.

¹ Idézet a József Attila Megyei és Városi Könyvtár küldetésnyilatkozatából: <http://bit.ly/jamk-kuldnyil> ; Letöltés ideje: 2016. 04. 07.

A Föld – és persze ez által jómagunk – ésszerűtlen kizsákmányolásának viszont következményei vannak. A környezeti egyensúly visszahat az élővilágra, hat az emberiség jólétére, ennek hatására az élet minden területén egyenlőtlenségek, „egészségtelenségek”, konfliktusok jöhetnek létre.

A tudomány, a gondolkodó és érző ember most megszólal, hiszen mindenki a bolygó ugyanazon a jogon élő állampolgára. Egyre több könyv, tanulmány, folyóirat, kritika, film szólal fel az elveszett harmónia visszaszerzése érdekében.

Ennek okán alakítottunk ki a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban ökorészletet, „öko-olvasóteret”, amely válogatást nyújt az egyes területek képviselőinek véleményeiről, tapasztalatairól, kiútkereséseiről. Több ezer dokumentumot kínálva a magunk módján azon leszünk, hogy ehhez megfelelő környezetet és hangulatot is biztosítsunk.

E mellett a könyvtár látogatói a fenntarthatóság kérdéskörének sokrétű szempontjain keresztül ismeretterjesztő előadásokat hallgathatnak meg „Öko-esték a könyvtárban” címmel.

A fentebb idézett küldetésnyilatkozat sikerességéhez, az irányelvek megvalósításához szükséges a szakmai, személyes motiváció és az elhivatottság, valamint az ökológiai szellemiségű vezetés is. 2010-ben dr. Voit Pál vezetésével került előtérbe az ökológiai szemléletű könyvtár létrehozása.

Vele együtt kezdődött meg az „ökosarok” kialakítása. Ez egy kiemelés a könyvtár állományából, válogatás a fenntartható fejlődés, a környezettudatosság, a környezetvédelem, a humánökológia, az együttélés, az alternatív és megújuló energiák, a planetáris és kozmikus tudatosság témaköreiből.

Elkezdjük havi rendszerességgel az *Öko-hírlevél* szerkesztését az interneten megjelent közérdekű tanulmányokból, hírekből, amely fénypostán (e-mail) jut el az olvasókhoz.

Ökosarok a könyvtárban

Fotó: Török Csaba

2012-ben Tatabánya város, az NKA és az EMMI támogatásával átadhattuk az ökoteraszt, a „zöld olvasótermet”.

2013-ban a TÁMOP támogatásával Agostyán-Ágostonligetben, a Természetes Életmód Alapítvány Oktatóközpontjában, az ún. ökofaluban 30 fő 5–6. osztályos tanulót sikerült táboroztatni környezettudatosságuk fejlesztése érdekében. 2014-ben Komárom-Koppánymonostorban töltött el egy hetet 16 tanuló a könyvtár jóvoltából, és ez maradt a tábor helyszíne 2015-ben is. 2016-ban Bajnán az Alkotóházban folytatjuk a megkezdett munkát.

Az ökológiai környezettudatosság kialakításában mit tehet egy könyvtár?

A megújuló energiaforrások, a fenntartható fejlődés kérdése mind a hazai, mind az Európai Unió egyik legfontosabb vizsgálódási területe napjainkban.

„A 2001. június 15–16-án megrendezett göteborgi csúcstalálkozón határozták el a tagállamok, hogy az EU-nak fenntartható fejlődési stratégiával kell rendelkeznie, és ehhez illeszkedve a tagállamoknak is saját fenntartható fejlődést célzó stratégiákat kell alkotniuk. A fenntartható fejlődés koncepciójának lényege, hogy az EU jövőstratégiáját a környezetvédelem, a gazdasági növekedés és a szociális előrehaladás kombinált szempontrendszerére, hármas egységére, összhangjára kell építeni.”²

Ez az ajánlás minden nemzetre vonatkozik. Amikor ez globális és nemzeti intézkedési tervvé válik, akkor érkezhetünk el oda, hogy ennek tudatosításában mi is lehet a könyvtárak feladata. A 2016-os Párizsi Klímacsúcs rávilágított arra, hogy nincs több elvesztegetni való idő, azonnal cselekedni kell és a társadalmak minden szereplője ki kell hogy vegye ebből a részét – a könyvtárak is.

A könyvtárak nyitott, demokratikus, információt gyűjtő, rendszerező, feldolgozó és szétszóró intézmények. Így eszközrendszerük, szakmai és emberi lehetőségeik szerint segíteni tudnak a természettudatosság kialakításában és megerősítésében. A könyvtárak a hagyományos dokumentumok, könyvek, folyóiratok, audiovizuális adathordozók mellett rendelkeznek a világhálón azonnal, bárhol elérhető adatbázisokkal, információhalmazokkal. Emellett ökológiai különgyűjteményükkel, tematikus hírlevelekkel, előadásokkal, konferenciákkal, ökotáborok megrendezésében való részvétellel, közösségi találkozókkal személyesen is tudnak hatni.

A megyei könyvtár ökológiai szemléletű tevékenységeiről

Túl az ötvenedik Öko-esték előadáson

Fotó: Nagy Ádám

Öko-esték előadássorozat

Az Öko-esték rendezvénysorozat 2010 októberétől folyamatosan megrendezett előadássorozat a fenntarthatóság, a megújuló energiák, a környezetvédelem, a környezetnevelés, az együttélés, a környezettudatosság szemléletének erősítése érdekében. 2016 elején a 60. előadást tartottuk meg.

Az Öko-esték célja, hogy hazai és helyi szakértők tolmácsolásával felhívjuk a vonzás-körzetben élők figyelmét a környezet- és természettudatosságra, a fenntartható fejlődés lehetőségeire. A környezettel, természettel való harmonikus együttélés azt feltételezi, hogy azok erőforrásait csak olyan mértékben vegyék igénybe az emberek, amennyit valós szükségleteik igényelnek. Kevesebb vegyi anyag felhasználásával, a termelési melléktermékek újrafeldolgozásával, az alternatív energiaforrások használatával, az egészség megőrzésével van csak lehetőség bolygónk ökológiai egyensúlyának fenntartására.

Az 50. előadás a helyi TV-ben: <http://bit.ly/jamk-okoest50tv>

Az Öko-esték fotógalériája: <http://bit.ly/jamk-okoestfotok>

A megyei könyvtár 2014-es évkönyvében Nász János „Fenntarthatóság és ökológiai szemlélet: Öko-esték a József Attila Megyei és Városi Könyvtárban 2010–2013” címmel összefoglaló tanulmányt adott közre a könyvtár öko-estjeinek rendezvénysorozatáról.³ Ugyanitt 2010-től 2013-ig harminchat előadás kivonata található meg a 48-58. oldalon. 2016 februárjában immár a 60. előadásra került sor, és továbbra is folyamatosan szerveződnek a rendezvények.

2015 nyarán a szlovákiai közösségi könyvtárak konferenciáján Nász János, a megyei könyvtár ökoarculatáért felelős munkatársa és az Öko-esték állandó házigazdája előadást tartott „E-KO-TEKA, azaz egy lehetséges környezettudatosítási módszer (environmental awareness) könyvtári eszközökkel” címmel.

Ökosarok

A szabadpolcos térben kiemelt állományrész a tágabban értelmezett ökológia témaköréből. Mintegy 7000 kötet könyv és 30 folyóirat a jelenlegi kínálat. (Lásd a címlapon.)

Öko-hírlevél

2011-től az ökológia témaköréből havi alkalommal jelenik meg összeállítás időszerű és érdekes cikkekkkel, írásokkal, ajánlókkel hírlevél formában. Kérhető személyes levélcímrre, illetve elérhető a könyvtár honlapján.

A 2016-os öko-hírlevelek elérhetősége:

<http://bit.ly/jamk-okohirek2016>

E-mailes feliratkozási lehetőség:

<http://bit.ly/jamk-okohirlev>

Ökotáborok

2013-ban Agostyán-Ágostonligeten, 2014-ben és 2015-ben pedig Komárom-Köpanymonostoron táboroztatta pályázati forrásokból a könyvtár a tatabányai általános iskolás tanulókat. 2016-ban Bajnán az Alkotóházban folytatjuk a megkezdett munkát.

Képek az ökotáborokról: <http://bit.ly/jamk-okotaborfotok>

³ A József Attila Megyei és Városi Könyvtár Évkönyve 2014., 46-61. oldal ; <http://bit.ly/jamk-2014evkonyv> ; Letöltés ideje: 2016. 04. 07.

Zöld olvasóterem/Ökoterasz

2012-től várja az olvasókat a könyvtár hátsó kertjében kialakított „zöld olvasóterem”. A Béke parkra néző teraszon kellemes, csendes környezet várja a látogatókat minden év májusától szeptemberig. A természetes környezetben évente több száz olvasónk veszi igénybe.

Képek a megnyitóról:

<http://bit.ly/jamk-okoteraszmegny>

Az Öko-terasz megnyitója, 2012. június 15.

Fotó: Török Csaba

Öko-téka

Az Öko-hírlevél sikeres fogadtatását követően a megyei könyvtár megkezdte honlapján az új ökoadatbázis, *A Fenntartható jövőért* rovat kialakítását, amely új arculattal párosul majd. Ebben új elemként jelentkezik az Öko-cikktár, amely a könyvtárnak előfizetett napilapok és folyóiratok környezettudatos írásaiból válogat. A 2015-ös cikkajánlóhoz tárgy mutató is készült, hogy segítse azokat, akik egyes ökológiai témákban el szeretnének mélyülni.

Ökokapcsolatok

A megyei könyvtár állandó meghívott a Klímabarát Települések Szövetsége, valamint a Magyar Tudományos Akadémia és a Magyar Szociológiai Társaság Holisztikus Ökológiai Szakosztálya ökokonferenciáin, rendezvényein. Örömteli, hogy egyre több hazai és határon túli könyvtár is érdeklődik a tatabányai könyvtár ökotevékenységről. A saját és az országos könyvtári sajtóban, valamint a médiában számos tudósítás szólt az ez irányú rendezvényekről, valamint azokról az eseményekről, ahol meghívottak voltunk.

MTI Környezetvédelmi Hírlevél

Az MTI (Magyar Távirati Iroda) által szerkesztett hírlevelet előfizettük könyvtárunk olvasói számára. Olvasójegyük számának megadásával ingyenesen letölthetik az MTI által szerkesztett, naponta frissülő Környezetvédelmi Hírlevelet.

Öko-linktár

A könyvtár honlapján *A Fenntartható jövőért* rovatban megtalálható könyvtárunk összes ökoszolgáltatása. A havi rendszerességgel megjelenő öko-hírlevelek, az öko-cikktár válogatott bibliográfia, a könyvtári ökofüzet, fotógalériák a könyvtár ökotevékenységről, könyvbemutatók, az MTI Környezetvédelmi Hírlevele és lehetőség van feliratkozni a hírlevélre:

<http://bit.ly/okojamk>

Központi Könyvtár:

2800 Tatabánya, Fő tér 2.

✉ jamk@jamk.hu, ☎ 34/513-670 Fax: 34/513-683

www.jamk.hu, [f/kemjamk](https://www.facebook.com/kemjamk)

Felnőtt részleg

Gyermek részleg

hétfő: zárva

hétfő: zárva

kedd-péntek: 9.00-19.00

kedd-péntek: 9.00-18.00

szombat: 9.00-17.00

szombat: 9.00-17.00

Központi Könyvtárunk július és augusztus hónapokban szombatonként zárva tart.

Fiókkönyvtárak:

Népház úti Fiókkönyvtár:

2800 Tatabánya, Népház u. 5.

H.: 13-18, K.: 10-18, Sze.: 08-16, Cs.: 10-18, P.: 10-16

✉ nephaz.uti.fiok@jamk.hu, ☎ 34/309-743, 20/280-8691

Bánhidai Fiókkönyvtár:

2800 Tatabánya, Kossuth Lajos u. 2.

H.: 13-18, Sze.: 10-18, Cs.: 09-17

✉ banhidai.fiok@jamk.hu, ☎ 34/311-426, 20/252-3170

Felsőgallai Fiókkönyvtár:

2800 Tatabánya, Szent István u. 21.

K.: 08-16, Sze.: 13-17, P.: 08-16

✉ felsogallai.fiok@jamk.hu, ☎ 34/325-086, 20/256-1607

Újvárosi Fiókkönyvtár:

2800 Tatabánya, Kodály Zoltán tér 4.

H.: 13-18, K.: 10-18, Sze.: 08-16, Cs.: 10-18, P.: 08-16

✉ ujvarosi.fiok@jamk.hu, ☎ 34/312-522, 20/253-2106

Kertvárosi Fiókkönyvtár:

2800 Tatabánya, Hadsereg u. 98.

H.: 13-18, K.: 10-18, Cs.: 8-16

✉ kertvarosi.fiok@jamk.hu, ☎ 34/311-528, 20/255-0344

*Fiókkönyvtáraink a nyári időszakban
megváltozott nyitva tartással működnek.*

Használt betűtípusok:

magyarosított Ryman Eco /fps blog/, Cambria.